

Geo-blocking: Bariéra nebo oprávněná komerční praktika?

Podkladový materiál k debatě (4. 4. 2016, Evropský dům)

I. Úvod

Jednou z hlavních politických priorit Evropské komise je stavět na síle jednotného trhu a plně využít jeho potenciál ve všech jeho rozměrech. Prioritou Komise je proto odstranění těchto překážek a vytvoření efektivního jednotného trhu. V květnu 2015 přijala Komise [sdělení stanovující strategii jednotného digitálního trhu](#)¹, které stanovuje hlavní výzvy a překážky bránící dosažení jednotného digitálního trhu. Strategie navrhuje 16 opatření sahajících od oblastí, jako jsou telekomunikační služby, autorské právo, zabezpečení IT systémů až po ochranu údajů. V rámci prvního pilíře, který se zaměřuje na odstranění stávajících překážek pro vytvoření jednotného digitálního trhu a na zajištění lepšího přístupu spotřebitelů a podniků k online zboží a službám v Evropě, se Komise zavázala představit legislativní návrh zaměřený na odstranění neoprávněného geo-blockingu v první polovině 2016. Návrh na odstranění geo-blockingu se setkal se silnou politickou podporou na jednání Evropské rady v červnu 2015, kdy se hlavní představitelé členských států shodli na tom, že se musí odstranit bariéry bránící volnému pohybu zboží a služeb prodávaných online a zabránit neoprávněné diskriminaci na základě zeměpisné polohy.

V říjnu 2015 Komise představila sdělení s názvem [Zlepšování jednotného trhu: více příležitostí pro lidi a podniky](#)², které stanovuje strategii pro rozvoj jednotného vnitřního trhu. Jednou z oblastí, kterou se dokument zabývá, je i boj proti neoprávněnému rozdílnému zacházení se zákazníky na základě místa pobytu nebo národnosti co se týče přístupu, cen a dalších obchodních podmínek. V rámci strategie chce Komise identifikovat a zakázat specifické formy diskriminace na základě místa pobytu, které nejsou způsobené objektivními a ověřitelnými faktory, usnadnit spotřebitelům a spotřebitelským organizacím určit, kdy jsou na základě uvedených kritérií skutečně diskriminováni a zlepšit vymáhání pravidel národními orgány.

II. Definice geo-blockingu

Vzestup on-line obchodování a cestování mezi členskými státy vedl k vytvoření nových obchodních příležitostí a přístupu k širšímu spektru nabídek pro spotřebitele. To umožnilo mnohem snazší přístup k informacím, rozvoj obchodu uvnitř EU, rozvoj on-line obchodu a zvýšení transparentnosti trhu. Přesto se až příliš často spotřebitelé i podnikatelé ocitnou diskriminováni na základě jejich státní příslušnosti nebo místa bydliště.

Geo-blocking může mít řadu podob a zahrnuje případy, kdy:

- je blokován přístup zákazníka k online službě
- je zákazník automaticky přesměrován k jinému poskytovateli služeb
- je dodání služby zákazníkovi odepřeno nebo podléhá neopodstatněným překážkám

¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015DC0192&from=EN>

² <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/14007/attachments/1/translations/cs/renditions/native>

Geo-blocking: Bariéra nebo oprávněná komerční praktika?

Podkladový materiál k debatě (4. 4. 2016, Evropský dům)

- na základě zákaznickova bydliště nebo jeho státní příslušnosti
- je jeho platba zamítnuta na základě státní příslušnosti nebo bydliště
- stejný výrobek nebo služba je nabízena za různých podmínek na základě místa bydliště zákazníka

V důsledku toho geo-blocking brání zákazníkům k přístupu ke zboží a službám on-line a brání vyhledávání různých webových stránek pro co nejlepší dostupné nabídky v EU. Obchodníci používají různé techniky geo-blockingu, od přesměrování na webové stránky pro konkrétní zemi až po odepření přístupu na webové stránky založené na IP adrese zákazníka. Obchodníci mohou identifikovat státní příslušnost nebo místo pobytu například na základě kreditní karty. Geo-blocking může také zabránit lidem v získání informací, které jsou dostupné za hranicemi, jako jsou zprávy a programy politických vysílání, a to z důvodů, které nesouvisí s autorskými právy.

III. Odůvodnění geo-blockingu

Firmy mohou uplatňovat některou z forem geo-blockingu z různých důvodů. Některá z těchto odůvodnění však nejsou příliš přesvědčivá nebo objektivní. Problémem je také to, že tzv. objektivní kritéria umožňující rozdílné zacházení se zákazníky nejsou nikde definovaná, a proto jsou těžko vymahatelná a společnosti uplatňující geo-blocking se nejčastěji odvolávají na právo smluvní svobody. Obecně se však důvody pro uplatňování geo-blockingu dají rozdělit do několika skupin:

- Zdůvodnění týkající se rozdílů ve vnitrostátních právních předpisech

V některých případech může geo-blocking vyplývat z potřeby zajistit soulad s vnitrostátními právními předpisy. Například on-line společnosti mohou být nuceny omezit přístup spotřebitelů na internetové stránky s hazardními hrami, pokud je spotřebitel z členského státu, kde jsou on-line hazardní hry zakázány. Popřípadě může být přístup k určitému obsahu na internetu omezen tak, aby byl v souladu se zvláštními právními předpisy veřejného pořádku (např. předpisy v oblasti reklamy, ochrana nezletilých, atd.)

- Zdůvodnění týkající se smluvních požadavků

Někteří výrobci mohou uvalit omezení na přeshraniční přístup ke zboží a službám on-line na základě smluvních ujednání. Podle pravidel hospodářské soutěže je možné, aby dodavatelé smluvně omezili přístup tam, kde jejich distributoři mohou distribuovat na trh své produkty (aktivní prodej) pomocí dohod o výhradním prodeji. Značné množství smluvních omezení se vztahuje k autorským právům a licenčním praktikám, zejména v oblasti přístupu k digitálnímu obsahu.

Geo-blocking: Bariéra nebo oprávněná komerční praktika?

Podkladový materiál k debatě (4. 4. 2016, Evropský dům)

- Ekonomické zdůvodnění

Vedle právních argumentací se lze často setkat s ekonomickými zdůvodněními. Jedná se například o podmínky na trhu, fragmentaci trhu, poptávku po zboží (například v důsledku vnímané jazykové bariéry) nebo zvýšené náklady na dodání zboží, nedostatek možností způsobu dodání, dodatečné platby nákladů, nedostatek dostupných platebních prostředků, rozdíly v měně, atd.

IV. Veřejná konzultace

Před vydáním legislativního návrhu týkajícího se geo-blockingu spustila Komise veřejnou konzultaci, jejímž cílem bylo získat vstup zúčastněných stran k dané problematice. Z předběžných výsledků vyplývá, že více než 90% respondentů z řad spotřebitelů souhlasí s tím, že spotřebitelé i podniky by měli být schopni nakupovat zboží i služby v celé EU. Podporují také tvrzení, že geo-blocking a další geografická omezení vytvářejí významné překážky na vnitřním trhu. Osm z deseti spotřebitelů se již s geo-blockingem setkalo osobně. Drtivá většina proto podporuje, aby byla přijata legislativní opatření s cílem neodůvodněný geo-blocking omezit. Společnosti z velké části sdílejí názor spotřebitelů, že geo-blocking a obecně diskriminace na jednotném trhu jsou problém a mít možnost volby považují za důležité faktory vnitřního trhu. První výsledky ukazují, že se řada firem shoduje v tom, že spotřebitelům s bydlištěm v jednom členském státě by v zásadě neměl být odepřen přístup ke zboží a službám, které má k dispozici spotřebitel v jiném členském státě, podobně jako při skutečném nakupování mimo internet. Společnosti nicméně zároveň zdůrazňují nutnost respektovat smluvní svobodu. Mnohé z nich proto silně protestují proti přijetí opatření, která by nutila obchodníky prodávat i mimo oblasti, ve kterých by za normálních okolností svoje výrobky a služby nabízeli. Veřejné konzultace se zúčastnilo celkem 433 subjektů, přičemž necelé dvě třetiny byly spotřebitelé a spotřebitelské organizace, přibližně třetina firmy a své příspěvky k tématu zaslaly i jednotlivé členské státy. Nejvíce odpovědí Komise přijala z Německa (více než pětinu z celkového počtu), v první pětce zastoupených států není žádný z tzv. nových členských států EU.

V. Pozice ČR

Z pozičního dokumentu České republiky k problematice elektronického obchodu³, který se vyjadřuje i k této problematice vyplývá, že objektivně neodůvodnitelné formy geo-blockingu brání rozvoji vnitřního trhu a způsobují nerovnost mezi spotřebiteli v rámci EU. Česká republika dbá na zachování rovnováhy mezi zájmem o odstranění nerovného přístupu ke zboží a službám mezi občany EU, zároveň však hledí na zachování svobody podnikání. Proto ČR podporuje, aby objektivně neodůvodnitelné formy geo-blockingu při on-line

³ <http://www.mpo.cz/dokument168776.html>

Geo-blocking: Bariéra nebo oprávněná komerční praktika? Podkladový materiál k debatě (4. 4. 2016, Evropský dům)

prodeji zboží nebo služeb byly nepřípustné pro rozpor s ustanovením čl. 20 směrnice 2006/123/ES o službách na vnitřním trhu, která se týká nepřípustnosti diskriminace a která stanovuje, že členské státy zajistí, aby příjemce nepodléhal diskriminačním požadavkům na základě své státní příslušnosti nebo místa bydliště. Zároveň ČR podporuje opatření, ať již nelegislativní nebo legislativní včetně modernizace autorského práva na úrovni EU, zaměřená na odstranění nebo zamezení neodůvodněného nebo neodůvodnitelného blokování nebo omezování dostupnosti digitálního obsahu.

Evropský parlament
Informační kancelář
v České republice

Zastoupení v České republice

Tento dokument byl připraven v rámci projektu zastoupení Evropské Komise v ČR a informační kanceláře Evropského parlamentu v ČR s cílem komunikovat aktuální evropská témata vůči široké skupině odborné i laické veřejnosti realizovaného Hospodářskou komorou ČR ve spolupráci s CEBRE – Českou podnikatelskou reprezentací při EU.
